

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny

Parlamentní institut

ZPŮSOB PROJEDNÁVÁNÍ PETICÍ A PODÁNÍ OBČANŮ V PARLAMENTECH FRANCIE, NĚMECKA, POLSKA, RAKOUSKA A SLOVENSKA

Informační podklad: č. 1.144

Zpracoval: JUDr. Jindřiška Syllová

Březen 2003

Obsah:

ÚVOD	3
RAKOUSKO (NÁRODNÍ SHROMÁŽDĚNÍ)	4
1. PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	4
2. INFORMACE PRO INICIÁTORY OBČANSKÝCH INICIATIV	5
3. PRAXE JEDNÁNÍ O PETICÍCH A OBČANSKÝCH INICIATIVÁCH VE VÝBORU PRO PETICE A OBČANSKÉ INICIATIVY	6
NĚMECKO	6
1. PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	6
2. INFORMACE PRO PETENTY	7
3. PRAXE JEDNÁNÍ O PETICÍCH A OBČANSKÝCH INICIATIVÁCH VE VÝBORU PRO PETICE A OBČANSKÉ INICIATIVY	7
POLSKO (SEJM)	9
1. PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	9
2. INFORMACE PRO PETENTY A ŽADATELE.....	9
3. PRAXE JEDNÁNÍ O PETICÍCH A PODÁNÍCH	10
SLOVENSKO	11
1. PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	11
2. INFORMACE PRO INICIÁTORY PETIC	13
3. PRAXE JEDNÁNÍ O PETICÍCH.....	13
FRANCIE (NÁRODNÍ SHROMÁŽDĚNÍ)	14
1. PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	14
2. INFORMACE PRO INICIÁTORY PETIC	15
3. PRAXE JEDNÁNÍ O PETICÍCH.....	15
PRAMENY:	16
PŘÍLOHA 1	17

Způsob projednávání peticí a podání občanů v parlamentech Francie, Německa, Polska, Rakouska a Slovenska

Úvod

Pojem petice má podle současného evropského ústavního práva 3 rozdílná pojetí:

- petice je každé podání, které petent podává (tj. každá žádost či prosba)
- petice je podání, které se podává zákonodárnému sboru nebo jinému orgánu ve věci, která spadá do jejich kompetence (tj. žádost o nějakou aktivitu příslušného orgánu)
- petice je podání, podávané ve veřejném zájmu (tj. žádost o nápravu veřejné záležitosti)

Pojetí petic je v různých státech rozdílné, tak jak se vyvíjelo v průběhu staletí. V podstatě klasické petiční právo, které zajišťovalo právo vyjádřit se beztrestně a požadovat beztrestně nějaká opatření od státních orgánů v rámci jejich kompetence, je v současnosti v demokratickém státě archaismem. Je tomu tak proto, že v demokratické společnosti se svobodou projevu je toto právo zajištěno právě svobodou projevu, která je všeobecná a podstatně širší než petiční právo.

Petiční právo se udrželo zejména ve formě parlamentních petic, které jsou upraveny za účelem toho, aby byl parlament povinen se zabývat hromadným podáním či zvláště závažným individuálním podáním, které se týká veřejného zájmu. Výsledkem petic není tedy jen odpověď petentovi, ale zejména další aktivity vzniklé v parlamentu na základě petic, zejména pak zákonodárná iniciativa a interpelace vůči vládě nebo členům vlády. Tomu odpovídá i procedura vyřizování petic.

Ve většině zemí není petiční právo výslovně omezeno na věci veřejného zájmu, nicméně omezené možnosti vyřešení individuální záležitosti popsané v petici prostřednictvím petičního práva a zavedení moderních nástrojů ochrany jednotlivce (správní soudnictví, ombudsman) jej odsouvají pouze do sféry práva politického, petiční právo není považováno za efektivní nástroj řešení individuálních případů a jako takové není ani praktikováno.

Přesto je jedním z důležitých znaků práva petičního povinnost orgánu se nějakým způsobem s peticí vyrovnat, tedy přinejmenším v určitém vymezeném čase petentovi odpovědět (například mu sdělit, že jeho petice byla odeslána k vyřízení jinému orgánu či že petice byla odložena). V některých parlamentech i v případě, že je petice postoupena jinému orgánu, je nutno parlamentu ze strany příslušného úřadu oznámit, jakým způsobem byla vyřízena.

Pokud se týká **stížností**, je problematika individuálních podání vůči nějakému pochybení orgánu veřejné moci řešena zejména institucionálním zakotvením správního soudnictví, kde je možno žalovat i nečinnost úřadu, průtahy apod. Obvyklé jsou také žaloby bez právního zájmu (*actio popularis*). Částečně sem spadá i velmi podrobná úprava práva na informace, práva na ochranu osobních údajů, ochrana důstojnosti aj.

Novější alternativou je pak institut ombudsmana, prostřednictvím něhož je možno vyšetřovat různá pochybení správních úřadů, i když se nezakládá možnost přijmout rozhodnutí o jejich nápravě.

Stížností v širším slova smyslu je pak každé podání, které může směřovat k orgánu či k nadřízenému příslušného orgánu. Na základě zvláštních právních předpisů či na základě vnitřního statutu úřadu jsou upraveny možnosti, jak vyřídit podání občanů, týkající se chování

úředníků. V některých zemích byly ustanoveny zvláštní orgány, zabývající se stížnostmi na chování příslušníků úřadu, které jsou obdobou funkce speciálního ombudsmana. Příkladem v tomto směru je Police Complaints Authority ve Velké Británii, která shromažďuje stížnosti na policii a upravuje proceduru jejich vyřizování.

Úprava vyřizování parlamentních petic a stížností v jednotlivých státech a popis vyřizovací praxe

Rakousko (Národní shromáždění)

1. Právní úprava

Základní zákon z r. 1867 čl. 11

- (1) Každý má petiční právo
- (2) Společně petice mohou předkládat zákonem uznané korporace nebo spolky.

Jednací řád Národní rady

Část XVI. Parlamentní petice a parlamentní občanské iniciativy

§ 100. (1) Národní radě předložené žádosti se projednávají jen tehdy, jestliže jsou předloženy písemně, vztahují se na záležitost, která spadá pod zákonodárnou nebo výkonnou moc věci spolku a

1. jsou předloženy jako petice jedním z členů Národní rady nebo
2. jsou podporovány jako občanské iniciativy minimálně 500 rakouskými státními občany, kteří dokončili v době podpory 19. rok života.

(2) Podpora občanské iniciativy se provádí vlastnoručním udáním jmen, adresy, data narození a data podpory, stejně tak jako podpisem podporujícího. První podepsaný občanské iniciativy musí být zanesen do evidence voličů.

(3) Občanská iniciativa se předkládá parlamentní kanceláři prostřednictvím prvního podepsaného, přičemž tento musí prokázat své řádné bydliště. Parlamentní kancelář překontroluje, zda je první podpisující zapsán v seznamu voličů; kontrola splnění předepsaných podmínek se provádí na pokyn předsedy Národní rady, který určí způsob jejího provedení.

(4) Předseda Národní rady přikáže petice a občanské iniciativy splňující podmínky odst. 1 až 3 výboru pro petice a občanské iniciativy. Při předání petice je dotýčný člen Národní rady oprávněn navrhnout výboru pro petice a občanské iniciativy, aby dal podnět k přikázání jinému výboru.

(5) Petice a občanské iniciativy jsou uloženy v parlamentní kanceláři k nahlédnutí a jsou rozeslány členům a náhradníkům výboru, kterému byly přikázány. Předseda Národní rady může upustit od rozmnožování celku nebo určitých částí po dohodě se členy prezidiální konference, jestliže se to jeví jako nezbytné s ohledem na úspornou a účelnou administrativu. Předseda Národní rady může, jestliže to považuje z naléhavých důvodů za potřebné, nařídit rozeslání všem poslancům.

§ 100 a. Pro řízení ve výboru pro petice a občanské iniciativy se uplatní předpisy o usnášení výborů a projednávání záležitostí na jejich schůzích, stejně tak jako podávání zpráv o nich podle příslušných následujících ustanovení.

§ 100 b. (1) Výbor pro petice a občanské iniciativy provádí na každé schůzi rozpravu o došlých žádostech; za tímto účelem může předseda výboru svolat schůzi pouze tomuto věnovanou. V této fázi řízení může výbor

1. se usnést,
 - a) že upustí od projednávání, jestliže je toho názoru, že je věc zcela nezpůsobilá dalšího projednávání nebo
 - b) že se věc předává lidovému zastupitelství k dalšímu projednání nebo
 - c) že požádá předsedu Národní rady, aby věc přikázal jinému výboru

a

2. také může již přijmout rozhodnutí podle odst. 2 (viz dále odst. 2 tohoto §¹) případně § 40 odst. 1. (požádat prostřednictvím předsedy Národní rady člena vlády o vyšetřování nebo pozvat experty).

V případech bodu 1 písmeno a a b musí výbor podat zprávu Národní radě ve smyslu § 100 c odst. 3 bod 3. (tj. výbor musí Národní radu zpravit o tom, že petice je nezpůsobilá a nebude se projednávat nebo že je postoupena bez projednání lidovému zastupitelství).

(2) Během předběžného projednávání může výbor pro petice a občanské iniciativy

1. usnést se na vyžádání stanoviska Spolkové vlády případně jednotlivých jejích členů i lidového zastupitelství a to prostřednictvím předsedy Národní rady a rovněž stanovit příslušnou lhůtu,
2. usnést se, zda a kterých částí projednávání se zúčastní první podepsaný, členové lidového zastupitelství případně informovaní zástupci členů Spolkové vlády nebo lidového zastupitelství a promluví v rozpravě.

§ 100 c. (1) Na konci projednávání se může výbor pro petice a občanské iniciativy usnést, že požádá předsedu Národní rady, aby věc - případně s připojením doporučení výboru o druhu případně obsahu vyřízení - přikázal jinému výboru.

(2) Pokud se týká podání zprávy Národní radě, může se výbor pro petice a občanské iniciativy buď usnést, že podá oddělenou zprávu o petici případně občanské iniciativě nebo že shrne větší počet společně do jedné souhrnné zprávy. Podávání samostatných návrhů podle § 27 je nepřipustné.

(3) Zpráva podle odst. 2 musí vždy obsahovat návrh Národní radě, a to buď věc

1. dále postoupit Spolkové vládě nebo jejím jednotlivým členům ke vhodnému použití nebo
2. předat lidovému zastupitelství k dalšímu projednávání nebo
3. považovat záležitost za vyřízenou vzetím na vědomí zprávy výboru.

(4) Pro jednání v plénu platí obecná ustanovení o projednávání záležitostí na schůzích s tím, že návrhy na změnu nebo doplnění nesmějí překračovat odst. 3 bod 1 až 3 a že hlasování o návrzích podaných v souhrnné zprávě podle odst. 2, pokud nejde o návrhy změny nebo doplnění, se projednají současně. Ke zprávám ve smyslu § 100 b odst. 1 bod 1 písmeno a a b není podávání návrhů na změny a doplnění přípustné.

§ 100 d. Parlamentní kancelář poskytuje informace o formálních podmínkách pro předkládání občanských iniciativ; na dotaz musí informovat prvního podepsaného (§ 100 odst. 2 a 3) o stavu parlamentního řízení a uvědomit ho o způsobu vyřízení.

2. Informace pro iniciátory občanských iniciativ

Kancelář rakouského parlamentu podává informace iniciátorům zejména na webové stránce parlamentu, stejné informace jsou iniciátorům k dispozici i v sídle kanceláře. Pokud jde o obsah občanské iniciativy, má petent splnit kromě zákonných podmínek ještě:

- Jasný popis žádosti
- Náležitosti prvního podepsaného (jméno, příjmení, trvalý pobyt, datum narození, údaj o obci, v níž je veden v seznamu voličů)
- Náležitosti dalších podepsaných u obč. iniciativ (jméno, příjmení, podpis, datum narození a datum podpory iniciativy)

Účelné je také uvést, v kterém směru jde o spolkovou kompetenci.

Výbor uveřejňuje na webových stránkách formulář občanské iniciativy, který ulehčuje splnění formálních podmínek občanské iniciativy.

Pokud se týká **petic**, které jsou podávány výhradně prostřednictvím poslanců, informace o jejich náležitostech jsou ponechány na poslancích. Webová stránka petice (na rozdíl od občanských iniciativ) nijak nepropaguje.

¹ Proložené vysvětlivky zpracoval Parlamentní institut.

3. Praxe jednání o peticích a občanských iniciativách ve výboru pro petice a občanské iniciativy

Počet petic a občanských iniciativ

Za minulé volební období (které bylo vzhledem k předčasným volbám pouze od r. 1999 do r. 2002, tj. 3 roky) obdržel a věcně projednal výbor 102 petic.

Za totéž období výbor obdržel a věcně projednal výbor 30 občanských iniciativ.

Způsob projednání výboru pro petice a občanské iniciativy

Všechny petice i iniciativy se projednávají ve výboru pro petice a občanské iniciativy. Podle jednacího řádu má výbor několik možností:

- nepovažovat petici nebo iniciativu za petici či iniciativu (pokud nesplňuje náležitosti dané zákonem)
- petici nebo iniciativu vůbec neprojednat (pokud není způsobilá nebo se přijme závěr, že bude předmětem dalšího řízení nebo pokud se rozhodne o jejím zaslání lidovému zastupitelství²). O tomto řešení se musí informovat Národní rada. Případ, kdy petice končí přijetím usnesení, že bude předmětem dalšího řízení, je například tehdy, pokud petice vyžaduje nějakou legislativní změnu.
- Další možností je petici projednat a rozhodnout o usnesení (zprávě), které se projedná v plénu Národní rady. Usnesení může navrhnout 3 řešení – postoupit věc vládě nebo členu vlády, postoupit věc lidovému zastupitelství nebo vzít na vědomí zprávu výboru (jenž předtím projedná zprávu výboru, kterému byla petice také přikázána). Všechny způsobilé petice a iniciativy se tedy projednávají na plénu.

V naprosté většině končí petice vzetím na vědomí zprávy výboru (a zpravením petenta popř. iniciátora – prvního podepsaného o řízení o petici nebo iniciativě). Pokud je věc přikázána jinému výboru, podávají zprávu oba výbory (často i v rozdílné době).

Německo

1. Právní úprava

Základní zákon, čl. 17

Každý (*což znamená i neobčan, nezletilý, neoprávněný volit*) má právo obracet se, sám nebo společně s jinými, písemně s prosbami nebo stížnostmi na příslušné orgány a na sbory reprezentující lid.

Zákon o úkolech petičního výboru německého Spolkového sněmu z r. 1975

Zákon stanoví, že

- K přípravě usnesení o stížnostech podle čl. 17 Základního zákona je spolková vláda a úřady Spolku povinny poskytovat příslušné dokumenty a informace petičnímu výboru
- Stejně povinnosti mají se Spolkem spojené právnické osoby (nadace aj.)
- Přístup k dokumentům je zapovězen pouze v případě, že tomu brání zákon
- Petiční výbor je oprávněn k vyslechnutí petenta, svědků a znalců (tito jsou chráněni jako v trestním právu)
- Petiční výbor je oprávněn své kompetence delegovat na svého člena

² Lidové zastupitelství je povinno přezkoumat všechny stížnosti občanů jako nositelů soukromých práv týkající se pochybení spolkových úřadů.

- Soudy a správní orgány jsou povinny zmocněnci petičního výboru poskytnout úřední pomoc

Jednací řád Spolkového sněmu

Podle § 112 předkládá petiční výbor usnesení o doporučení (Beschlussempfehlung) ke konečnému vyřízení petice. Usnesení má pouze doporučující charakter vůči dalšímu orgánu.

Obor působnosti petičního výboru

Dle výkladu předpisů Petiční výbor jedná o podáních, která jsou v oboru působnosti Spolkového sněmu podle čl. 70 a násl. Základního zákona. Jde tedy zejména o stížnosti na výkonnou moc v oblastech spolkové působnosti.

Vnitřní předpis pro projednávání žádostí a stížností

V r. 1989 přijal petiční výbor usnesením na základě zmocnění § 112 jednacího řádu Základy projednávání žádostí a stížností. Petiční právo zahrnuje právo na přijetí, věcné přezkoumání a písemné oznámení o způsobu vyřízení petice. Petice však musí být písemná. Petiční výbor projednává i petice, které se týkají jiných orgánů (musí jít však o spolkovou kompetenci). Pokud se petice týká spolkového nebo evropského práva, které provádějí země, projednává ji výbor pouze pokud podléhá provádění kontrole spolku nebo se petice týká zákonodárné kompetence spolku. Petice, které se týkají soudního řízení, projednává výbor pouze za podmínek stanovených předpisem (nezávislost soudů). Pokud se petice týká úřadu spolku, je o ní informován příslušný člen vlády.

2. Informace pro petenty

Webová stránka i informační materiály na místě poskytují případným petentům veškeré informace nutné k zaslání žádosti nebo stížnosti. K dispozici je i předtištěný formulář (žádost však nemusí být na formuláři podána.)

Zvláštností německé úpravy je to, že stížnosti ohledně projednání petice podléhají kontrole správním soudnictvím. Kontrola je však omezena na procesní záležitosti, projednání obsahu petice je vyloučeno.

3. Praxe jednání o peticích a občanských iniciativách ve výboru pro petice a občanské iniciativy

Počet petic

Vzhledem k tomu, že obsah žádostí je omezen minimálně (spolková kompetence) a nijak není omezen okruh petentů (individuální žádosti jsou přípustné), potýká se Spolkový sněm s neskutečným počtem podání. Koncem devadesátých let dostává petiční výbor kolem 17 000 podání ročně.

Způsob projednání žádostí v petičním výboru

Petiční výbor rozděluje petice na individuální, několikanásobné, sběrné a masové. Několikanásobné jsou individuální petice se stejným záměrem. Sběrné jsou petice s více podpisy, masové jsou petice s velkým množstvím podpisů pod stejným (nebo téměř stejným) podáním.

Počáteční řízení provádí výborová služba (nikoliv výbor sám).

Petice, které není možno projednat

Rozeznávají se podání

- a) které nejsou peticemi (jde o žádosti o informace, zprávy, poučení, výtky, oznámení nebo jiná vyjádření mínění bez věcné žádosti)
- b) petice, které jsou nepřijatelné

Za nepřijatelné jsou (podle Základů projednávání) považovány žádosti:

- Jejichž obsah je zmatený
- Které nejsou čitelné
- U nichž je nápis nebo podpis petenta falešný nebo je zfalšován
- U nichž je žádáno konání nemožné, trestné apod.
- Které mají urážlivý, vyděračský nebo vynucující obsah

Pokud se mnoho petentů v určité přiměřené lhůtě nepodaří nalézt, je petice odložena.

Nárok na nové projednání věcného obsahu nemá petice, která už byla projednána, bylo to petentům oznámeno a nenastaly nové skutečnosti.

Projednány nejsou také petice, které patří do působnosti zemských sněmů – petice je tam odeslána.

Postup projednávání petic, které je možno projednat

U petic, které se budou projednávat, je prvním krokem jejich zaslání k vyjádření Spolkové vládě nebo jinému místu, které je povinno se k petici vyjádřit podle zákona.

U některých petic je možno požádat o vyjádření věcně příslušný výbor.

A. Vyhoví-li se petentovi, jde o pozitivně vyřízenou petici. O výsledku se mu pošle vyrozumění.

B. Pokud je výborová služba názoru, že vyřízení petice zřejmě nemůže být úspěšné, může mu sdělit, že bude petiční řízení zastaveno, pokud do 6 týdnů petent nepodá námitku. Pokud se petent neozve, je petice považována za vyřízenou.

C. U ostatních petic výborová služba navrhne pro každou petici dva zpravodaje – poslance výboru z různých klubů. Výborová služba navrhne další postup, kterým může být:

- další věcné objasnění petice (svolat jednání o petici, pozvat zástupce vlády, postupovat podle kompetenčního zákona, vyslechnout petenta, svědky, znalce, udělat návštěvu místa.
- předběžné urovnání (poskytnutí času na vyřízení petice exekutivou)
- konečné vyřízení může jít zejména o návrh na
 - a) přikázání (postoupení) petice vládě k zohlednění (protože byla oprávněná a petent je oprávněn k nápravě)
 - b) přikázání vládě ke zvážení (pravděpodobně je oprávněná a věc se má znovu zvážít)
 - c) přikázání vládě jako materiál (petice je užitečná)
 - d) jednoduché postoupení

a poskytne návrh zpravodaji.

Zpravodaj prozkoumá návrh výborové služby a navrhne výboru další řízení s peticí. Pokud jde o vícečetné a masové petice, týká se návrh vedoucí petice (Leitpetition) i dalších petic s ní souvisejících. Výbor rozhodne o konečném vyřízení petice (možnosti viz výše).

Zprávy plénu

Petiční výbor zpravuje Spolkový sněm o peticích, k nimž má být přijato konečné doporučení ve formě sběrných přehledů, a to jednou za čtvrt roku. Pokud jedna frakce chce o usnesení jednat nebo jej změnit, je doporučení vytištěno.

Oznámení petentovi

Poté, co Spolkový sněm rozhodl o konečném doporučení, zašle předsedající petentovi zprávu o způsobu vyřízení petice. Zpráva může odkazovat na sběrný přehled.

Konečné vyřízení peticí v r. 2001 v Bundestagu vypadalo jak je uvedeno níže:

Celkové množství podání (včetně nevyřízených z minulého roku) bylo **17 550**.

	Petice, které nebyly přezkoumány z formálních důvodů	2 796
1.	Soudní řízení	194
2.	Zmatené, nečitelné atd.	1 248
3.	Předání zastupitelství země	1 354
	Petice přezkoumané	14 754
	Žádost o radu, informaci, posláni materiálu aj.	5 242
	Žadateli bylo vyhověno	728
	Žadateli nebude vyhověno	5 288
	Postoupení vládě	
	a) k zohlednění	10
	b) ke zvážení	457
	c) jako materiál	2 890
	d) pouhé postoupení	83
	Předání frakci na vědomí	8
	Předání vyšetřovací komisi na vědomí	4
	Předání zastupitelství příslušné země	38
	Předání EP	21

Polsko (Sejm)

1. Právní úprava

Ústavní úprava v čl. 63 stanoví, že každý má právo podat petice, návrhy a stížnosti ve veřejném zájmu, v jeho vlastním zájmu nebo v zájmu jiné osoby s jejím souhlasem k orgánům veřejné moci, stejně jako k organizacím a sociálním institucím ve spojení s výkonem jim svěřených pravomocí v oblasti veřejné správy.

Procedura projednávání obecných žádostí (stížností)

Procedury týkající se posuzování peticí, návrhů a stížností jsou upraveny zákonem, za něž je považován správní řád (Kodeks postepowania Administracyjnego). Kodex upravuje žádosti (wnioski), které může každý podat veřejnému úřadu. Podání mohou obsahovat žádosti o zlepšení činnosti, posílení vlády práva, předcházení zneužívání, zlepšení služeb aj. Žádosti mohou být podány úřadu, který je příslušný pro danou oblast. Každý úřad, který žádost obdrží, je povinen ji zaslat příslušnému úřadu. Žadatel musí být informován o proceduře, jak se bude žádost řešit, musí být vyřízena do 30 dnů.

Kancelář Sejmu, resp. ředitelství pro dopisy a stížnosti, jsou považovány za místo, které je odpovědné za vyřízení dopisů a stížností.

2. Informace pro petenty a žadatele

Sejmová internetová stránka obsahuje informaci, že je možno zaslat dopis či žádost do Sejmu.

3. Praxe jednání o peticích a podáních

Počet petic

Dopisy do Sejmu podle adresáta, 1997-2001												
Adresát	1997		1998		1999		2000		2001		Total	
	No	%	no	%	no	%	no	%	no	%	no	%
Celkem	16 970	100	42 458	100	21 856		46 176		10 126		137 586	100
Maršálek	15 849	93,4	32 392	76,3	15 563	71,2	38 803	84,0	6 080	60,0	108 687	79
Výbory	277	1,6	1 958	4,6	1 670	7,6	1 498	3,2	989	9,8	6 392	4,6
Jiné (Kancelář Sejmu aj.)	844	5,0	8 108	19,1	4 623	21,2	5 875	12,8	3 057	30,2	22 507	26,4

Předmět dopisů 1997-2001	%
Zákonodárné a výkonné orgány státu	5,0
Justice	15,4
Sociální zabezpečení	8,7
Obecní služby	8,4
Zdravotnictví a sociální péče	2,8
Zemědělství, lesnictví a ž. prostředí	2,2
Vzdělání, kultura a věda	21,1
Hospodářství a finance	8,6
Správa, záležitosti vnitra a armády	19,5
Jiné	8,3
Záležitosti zabývající se legislativními aktivitami (podíl z celé korespondence)*	76,1

* za volební období 1997-2001 byly poslány k 24 návrhům zákonů podněty, návrhy a pozměňovací návrhy, které podepsalo celkem 1 122 116 občanů. Předmětem byla zejména:

- Reforma územního uspořádání
- Návrhy k ustanovení proti pornografii
- Návrhy posilující represi proti řízení pod vlivem alkoholu
- Návrhy k reformě zdravotnictví
- Zákon o Varšavě
- Nezaměstnanost a důchody různých skupin pracujících

Způsob projednání podání

Ředitelství pro dopisy a stížnosti má k vyřízení došlých materiálů 20 pracovníků. Přípravuje věcnou informaci pro výbory o žádostech v rámci jejich příslušnosti a periodickou informaci pro Maršálka a vedoucího kanceláře. **Výbor pro jednací řád a záležitosti poslanců** nejméně dvakrát do roka posuzuje zprávu o dopisech a stížnostech.

Kromě vyřizování stížností a zasílání na příslušné úřady a Ředitelství zabývá i analýzou došlých materiálů, zejména legislativních podnětů a podnětů týkajících se aplikace a vynucování práva.

Slovensko

1. Právní úprava

Podle **ústavy** Slovenské republiky „se petiční právo zaručuje. Každý má právo sám nebo s jinými obracet se ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu na státní orgány a orgány územní samosprávy se žádostmi, návrhy a stížnostmi. Peticí není možno vyzývat k porušování základních práv a svobod. Peticí není možno zasahovat do nezávislosti soudu.“

Jednací řád Národní rady č. 350/1996 Z. z. Slovenské republiky upravuje petice v §§ 133 až 134.

§ 133

(1) Petice doručené Národní radě, jejím výborům, předsedovi a místopředsedům Národní rady se odevzdávají kanceláři, která vede jejich evidenci. Předseda Národní rady postoupí petici gestorskému výboru, který ji projedná a zaujme k ní stanovisko. Pokud petice patří do působnosti více výborů, příslušný výbor působí v koordinaci jejich vyřízení.

(2) Pokud petice nepatří do působnosti Národní rady, postoupí ji kancelář k vyřízení příslušnému ministerstvu nebo jinému ústřednímu orgánu státní správy.

(3) Petici, kterou podepsalo aspoň 100 000 občanů, projedná Národní rada.

§ 134

(1) Výbory podávají aspoň jednou za kalendářní rok Národní radě zprávu o peticích doručených podle § 133 odst. 1.

(2) Do petic a jejich evidence může kterýkoli poslanec kdykoli nahlédnout.

Zákon o právu petičním, který Slovensko přejalo z federace (z. č. 85/1990 Sb.) byl v r. 1998 podstatně novelizován zákonem č. 242/1998 Z. z.

- Zejména byl změněn § 1 odst. 1:

(1) Každý má právo sám alebo spoločne s inými obracať sa vo veciach verejného alebo iného spoločného záujmu na štátne orgány a orgány územnej samosprávy (ďalej len "orgán verejnej správy") so žiadosťami, návrhmi a sťažnosťami (ďalej len "petícia")."

- Dále byl změněn § 3. pojednávající o popodepisování petic:

(1) Na zostavenie petície, obstaranie podpisov pod ňu a doručenie petície orgánu verejnej správy môžu osoby podávajúce petíciu vytvorit' petičný výbor.

(2) Petičný výbor nie je právnickou osobou.

(3) Členovia petičného výboru sú povinní určiť osobu, ktorá dovŕšila vek 18 rokov, na ich zastupovanie v styku s orgánom verejnej správy.

(4) Ak nie je vytvorený petičný výbor, musí sa v petícii určiť osoba, ktorá dovŕšila vek 18 rokov, na styk s orgánom verejnej správy."

- Podstatná zmena se týká i § 4, který zní:

Zhromažďovanie podpisov pod petíciu

(1) Každý má právo akýmkoľvek spôsobom neodporujúcim zákonu vyzývať iné osoby, aby svojím podpisom petíciu podporili. Fyzická osoba čitateľne uvedie k podpisu svoje meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu; právnická osoba uvedie svoj názov a sídlo, meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu osoby oprávnenej konať v jej mene. Osobám podporujúcim petíciu sa musí umožniť, aby sa s obsahom petície riadne oboznámili pred jej podpísaním. K podpisu sa nesmú žiadnym spôsobom nútiť.

(2) Na účel uvedený v odseku 1 sa môžu petície a podpisové hárky vystaviť na miestach prístupných verejnosti. Na to nie je potrebné povolenie orgánu verejnej správy, nesmie však nastať obmedzenie cestnej premávky, rušenie verejného poriadku ani iné obmedzenie práv a právom chránených záujmov iných osôb.

(3) Zhromažďovaním podpisov na mieste prístupnom verejnosti možno poveriť osobu, ktorá dovŕšila vek 16 rokov.

(4) Ak podpisové hárky neobsahujú text petície, musia sa označiť tak, aby bolo zrejmé, aká petícia sa má podporiť podpismi; na každom podpisovom hárku musí byť uvedené meno, priezvisko a úplná adresa trvalého pobytu každej osoby, ktorá petíciu zostavila, alebo osoby, ktorá je určená na styk s orgánom verejnej správy.

(5) Ak petíciu podporil väčší počet osôb, musia osoby podávajúce petíciu uviesť pod jej textom počet priložených podpisových hárkov. Podpisové hárky sa musia priebežne číslovať.

- Podstatně je zpřesněna i procedura projednávání petic v § 5:

Podanie a vybavenie petície

(1) Petícia musí byť písomná a musí obsahovať údaje uvedené v § 4 ods. 4 o tom, kto ju podáva; ak petíciu podáva petičný výbor, uvedú sa údaje uvedené v § 4 ods. 4 o každom jeho členovi a o osobe oprávnenej zastupovať výbor.

(2) Orgán verejnej správy, ktorému sa doručila petícia, je povinný petíciu prijať. Ak z obsahu petície vyplýva, že nie je príslušný vybaviť ju, petíciu do desiatich dní postúpi príslušnému orgánu a oznámi to tomu, kto petíciu podal.

(3) Ak vznikne spor o príslušnosť na vybavenie petície, orgán verejnej správy, ktorý petíciu prijal, ju bez zbytočného odkladu postúpi na rozhodnutie ústrednému orgánu štátnej správy pre petície 2). Tento orgán do desiatich dní od jej doručenia určí, ktorý orgán bude petíciu alebo jej časť prešetrovať a kto bude koordinovať jej vybavenie; ústredný orgán môže rozhodnúť, že petíciu vybaví sám.

(4) Ak petícia má také vecné nedostatky, ktoré neumožňujú jej prešetrenie, príslušný orgán verejnej správy vyzve osobu, ktorá petíciu podala, aby ich odstránila v primeranej lehote, najneskôr do 30 dní od vyzvania. Ak sa nedostatky v tejto lehote neodstránia, orgán verejnej správy petíciu neprešetruje.

(5) Ak ďalšie petície podané v tej istej veci neobsahujú nové skutočnosti, orgán verejnej správy oznámi osobám, ktoré petície podali, stanovisko a spôsob vybavenia pôvodnej petície. Pri hromadnom podávaní petícií tak môže urobiť vo verejných informačných prostriedkoch, v miestnej tlači, oznámením v miestnom rozhlase.

(6) Príslušný orgán verejnej správy je povinný prešetriť a vybaviť petíciu tak, aby zistil skutočný stav veci, jeho súlad alebo rozpor s právnymi predpismi a verejným alebo iným spoločným záujmom. Výsledok vybavenia petície písomne oznámi do 30 dní od doručenia petície alebo od odstránenia jej nedostatkov podľa odseku 4 osobe, ktorá podala petíciu, alebo osobe určenej na styk s orgánom verejnej správy. Ak nie je možné vybaviť petíciu v tejto lehote, príslušný orgán verejnej správy písomne oznámi osobe, ktorá ju podala, že petícia bude vybavená v ďalšej 30-dňovej lehote.

(7) Ak je predmetom petície činnosť orgánov územnej samosprávy a jej poslancov alebo štatutárneho orgánu organizácie, ktorej zriaďovateľom je územná samospráva, petíciu vybavuje príslušný orgán územnej samosprávy.

- Dále byl přidán nový § 6a, který pojednává o povinnosti ostatních orgánů poskytnout součinnost při vyřizování petic:

Súčinnosť pri vybavovaní petície

(1) Ten, kto podal petíciu, je na požiadanie príslušného orgánu verejnej správy povinný v primeranej lehote poskytnúť nevyhnutnú súčinnosť pri vybavovaní petície. Ak bez vážneho dôvodu neposkytne súčinnosť, orgán verejnej správy nie je povinný petíciu vybaviť. O tomto následku musí byť ten, kto podal petíciu, písomne

poučený už pri požiadaní o súčinnosť pri vybavovaní petície. V čase od požiadania o súčinnosť do jej poskytnutia neplynú lehoty uvedené v § 5.

(2) Orgány verejnej správy a nimi zriadené organizácie, ako aj štátne fondy a verejnoprávne inštitúcie sú povinné poskytnúť orgánu vybavujúcemu petíciu potrebné doklady, iné písomnosti, vyjadrenia, informácie vrátane technických nosičov údajov na vybavenie petície, ako aj súčinnosť nevyhnutnú pri vybavovaní petície, ak osobitný predpis 5) neustanovuje inak. Od iných právnických osôb a od fyzických osôb možno požadovať súčinnosť len s ich súhlasom, ak osobitný predpis 5)³ neustanovuje inak."

- § 7 pojednává o nákladech, které mají petenti a o subsidiárním použití zákona o stížnostech:

(1) Každý, kto sa podieľa na vybavovaní petície, sám uhrádza trovy, ktoré mu vznikli s jej vybavovaním.

(2) Ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak, na prijímanie, evidovanie, vybavovanie a kontrolu vybavovania petícií sa primerane použijú ustanovenia zákona o sťažnostiach.

2. Informace pro iniciátory petic

Odbor Kanceláře Národní rady SR poskytuje petentům informace, zejména jak vyplnit petiční archy a jakým způsobem petici podat, stejně jako u stížností. Předtištěný formulář na podání petice nebo stížnosti webové stránky neobsahují. Informace poskytuje také Informační centrum umístěné v budovách Národní rady.

3. Praxe jednání o peticích

Počet petic

Podle zákona je zpracovávána každoroční zpráva o došlých a projednaných peticích, která se projednává v plénu Národní rady. Za zprávu je odpovědný předseda Rady, vypracovává jí příslušný odbor Kanceláře Národní rady podle informací došlých z projednávání petic ve výboru. Momentálně (počátkem r. 2003) se však zpracovává zpráva vzhledem k volbám za rok a půl, minulé zprávy nejsou k dispozici. Podle oddělení přijímá Národní rada několik set stížností (500 až 1000) a necelou stovku peticí za rok. Peticí, které se povinně projednávají v plénu (nad 100 000 podpisů), bývá pouze několik (2–3 za rok).

Způsob projednání žádostí v petičním výboru

Oddělení pro petice a stížnosti nejprve kontroluje dodržení petičního zákona – tj. náležitosti podpisů, náležitosti petičního výboru, náležitosti petice apod. Nesprávné a neúplné petice posílá petentům k doplnění. Zároveň oddělení postupuje v zastoupení předsedy Národní rady petice příslušnému orgánu. Podle zákona o právu petičním „je příslušný orgán povinen zjistit skutečný stav věci, jeho soulad nebo rozpor s právními předpisy a veřejným nebo společným zájmem“. Z tohoto důvodu jsou petice postoupeny příslušným orgánům státní správy (zejména ministerstvům) nebo samosprávy. Příslušný orgán podává v některých případech Národní radě zprávu o způsobu vyřízení petice. Národní radě přísluší jen petice zabývající se zákonodárstvím a dalšími pravomocemi parlamentu. Petice, pro které je Národní rada příslušná, jsou zaslány příslušným výborům, které jsou poté odpovědné za jejich

³ Poznámka pod čiarou k odkazu 5 znie:

5) Například zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 100/1996 Z.z. o ochrane štátneho tajomstva, služobného tajomstva, o šifrovej ochrane informácií a o zmene a doplnení Trestného zákona v znení neskorších predpisov, zákon č. 52/1998 Z.z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch, § 23 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov, § 39 zákona č. 21/1992 Zb. o bankách v znení neskorších predpisov."

vyřízení. Petice, pod níž je více než 100 000 podpisů, je přidělena příslušnému výboru a poté se projednává v plénu jako zvláštní bod.

Zprávy jak byla petice vyřízena, příslušný výbor oznámí oddělení pro petice a stížnosti, které vypracuje souhrnnou zprávu pro plénum. Zpráva obsahuje sdělení o počtu napadených petic, o jejich postoupení, o vyřízení petic v Národní radě.

Pokud se týká **stížností**, ty jsou vyřízeny kanceláří nebo zaslány příslušnému orgánu, a to podle zákona o stížnostech (viz příloha této práce).

Francie (Národní shromáždění)

1. Právní úprava

Jednací řád Národního shromáždění⁴

Čl. 147

1. Petice jsou adresovány předsedovi Národního shromáždění. Mohou být prezentovány a podány také prostřednictvím poslance, který na petici poznamená, že petice byla podána jeho prostřednictvím.
2. Petice podaná či zprostředkovaná shromážděním na veřejném místě nesmí být přijata předsedou ani předložena k jednání.
3. Každá petice musí obsahovat místo bydliště petenta a jeho podpis.

Čl. 148

1. Petice se začlení do seznamu v pořadí ve kterém jsou obdrženy. Petentům je oznámeno pořadové číslo petice.
2. Předseda Národního shromáždění přikáže petice výboru příslušnému podle čl. 36. Výbor jmenuje zpravodaje.
3. Po vyslyšení doporučení zpravodaje výbor rozhodne jednotlivě o petici – buď nepřijmout žádné další opatření k petici nebo postoupit petici jinému stálému výboru Shromáždění nebo ministrowi nebo předložit petici Shromáždění. Každý petent bude seznámen s rozhodnutím týkajícím se petice.
4. Pokud je petice postoupena jinému stálému výboru Shromáždění, tento výbor buď rozhodne nepřijmout žádné další opatření k petici nebo postoupí petici ministrowi nebo předloží petici Shromáždění. Každý petent bude seznámen s rozhodnutím týkajícím se petice.
5. Ministrova odpověď bude oznámena petentovi. Pokud ministr neodpověděl během 3 měsíců od doby, kdy mu byla petice postoupena, je petice postoupena Shromáždění.
6. Pokud se výbor rozhodne předložit petici Shromáždění, předloží k projednání zprávu obsahující plný text petice, zpráva je vtištěna a distribuována.

Čl. 149

1. Bulletin obsahující přehled petic a rozhodnutí o jejich vyřízení je rozeslán periodicky členům Shromáždění.
2. Během 8 dnů po rozeslání bulletinu může každý člen Shromáždění požadovat, aby petice, u níž bylo přijato rozhodnutí o nepřijetí žádného dalšího opatření nebo jež byla postoupena ministrowi nebo jinému výboru, byla předložena Shromáždění. Tato žádost je předána Konferenci předsedů, která o tom rozhodne.
3. Pokud uplyne jmenovaná lhůta nebo pokud Konference předsedů odmítne žádost člena, je rozhodnutí výboru potvrzeno a je publikováno v Journal officiel.
4. Pokud Konference předsedů potvrdí požadavek člena, je zpráva týkající se petice, která byla publikována v přehledu bulletinu, předložena, vtištěna a rozeslána, zpráva musí obsahovat plný text petice.

Čl. 150

Zprávy předložené Shromáždění (*tak jak bylo řečeno výše*) mohou být zařazeny na jednání pléna buď na žádost vlády nebo rozhodnutím Konference předsedů.

Čl. 151

1. Rozprava na veřejné schůzi o zprávách předložených podle čl. 148 a 149 se zahájí slyšením zprávy výboru.
2. V rozpravě dále vystoupí poslanec – pokud je takový – který předložil petici podle čl. 147 a poté poslanec, který požádal o předložení petice Shromáždění.

⁴ Obdobnou úpravu obsahuje také čl. 87 a následující Jednacího řadu Senátu Francouzské republiky. Také praxe v Senátu je podobná praxi v Národním shromáždění.

3. Předseda Shromáždění vezme v úvahu přihlášené poslance a určí, jak dlouho je oprávněn každý poslanec hovořit.
4. Vláda je oprávněna vystoupit kdykoliv.
5. Poté kdy vystoupil poslední přihlášený, předseda Shromáždění přistoupí k dalšímu programu.

2. Informace pro iniciátory petic

Shromáždění neposkytuje žádnou zvláštní radu pro případné petenty ani formulář pro podávání petic.

3. Praxe jednání o peticích

Podle čl. 36 jednacího řádu k projednávání a rozhodování o peticích je příslušný Výbor pro ústavní právo, legislativu a obecnou správu. Petice, které se poukazují jinému orgánu, jsou vyřazovány průběžně. Přijaté petice se obvykle projednávají jednou za zasedání (1 rok) tak, že zpravodaj předloží výtisk bulletinu a rozhodnutí v něm přijatá jsou schválena.

Počet petic

Bulletin obvykle obsahuje 5 – 10 věcně projednaných petic (za půl roku až rok). V posledních volebních obdobích, která byla většinou čtyřletá, vykazuje Národní shromáždění výrazně klesající tendenci pokud se týká napadených petic (což je patrně způsobeno existencí ombudsmana):

6. volební období	1978-1981	243 petic	
7. volební období	1981-1986	315 petic	
8. volební období	1986-1988	84 petic	45 vyřízeno a odloženo výborem 38 poukázáno ministr. nebo ombud. 1 vrácena autorovi
9. volební období	1988-1993	62 petic	25 vyřízeno a odloženo výborem 36 poukázáno ministr. nebo ombud. 1 vrácena autorovi
10. volební období	1993-1997 ⁵	70 petic	43 vyřízeno a odloženo výborem 22 poukázáno ministr. nebo ombud. 5 poukázáno jinému výboru

V letech 2000 a 2001 bylo věcně projednáno každý rok jen mezi 5 a 10 peticemi. Celkový počet napadených petic za poslední 2 volební období není v pramenech uveden.

Způsob projednání petic

Z napadených petic Výbor pro ústavní právo, legislativu a obecnou správu velkou část podle zákona postoupí ministru nebo ombudsmanovi (Médiateur), některé postoupí jinému výboru.

O každé petici projednávané vlastním výborem zpráva pojednává na necelé jedné straně bulletinu.

Rozhodnutí o vyřízení obsahuje aktivity, které výbor popř. zpravodaj v petici udělal a konečné rozhodnutí o petici. Naprostá většina rozhodnutí směřuje k odložení petice, někdy však s tím, že je petent zpraven o momentálním pohybu ve věci na legislativním poli nebo o tom, že předmět petice je obsažen v písemné interpelaci. Výjimečně (tak jednou do roka) spočívá rozhodnutí v předložení věci plénu. Také výjimečně je petice dodatečně zaslána příslušnému ministrovi.

⁵ Další statistika není k dispozici.

Prameny:

Citované předpisy

Right of Petition in Poland (odpověď na dotaz)

Webové stránky parlamentů

Klokočka, Wagnerová, Ústavy států Evropské unie, Praha 1997

právní předpisy SRN, Rakouska aj.

Eduard Neumaier, Petitionen, Bonn 1987

internetové stránky jednotlivých parlamentů

Pavlíček a kol., Ústava a ústavní řád České republiky, Praha 1999

V. Pavlíček, Petiční právo v kontinuitě práva, in Pocta prof. Karlu Malému, Praha 1995, str. 323

Příloha 1

**Zákon Slovenské republiky o stížnostech
152/1998 Z.z.
ZÁKON
zo 14. mája 1998
o sťažnostiach**

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Základné ustanovenia

§ 1

Tento zákon upravuje postup pri podávaní, prijímaní, evidovaní, vybavovaní a kontrole vybavovania sťažností fyzických osôb a právnických osôb.

§ 2

Podľa tohto zákona prijímajú, evidujú, vybavujú a kontrolujú vybavovanie sťažností

- a) štátne orgány a nimi zriadené organizácie, 1)
- b) obce a nimi zriadené organizácie, 1)
- c) právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveril rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb 2) (ďalej len "orgán verejnej správy").

1) § 21 až 23 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 386/1996 Z.z. o štátnom rozpočte na rok 1997 a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2) Napríklad § 2 a § 3 ods. 2 písm. b) a c) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1994 Z.z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov, § 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/1996 Z.z. o zamestnanosti, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, zákon Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov.

§ 3

Sťažnosť je podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby (ďalej len "sťažovateľ"), ktorým

- a) sa domáha ochrany svojich práv alebo právom chránených záujmov, pretože došlo k ich porušeniu alebo k ohrozeniu činnosťou alebo nečinnosťou (ďalej len "činnosť") orgánu verejnej správy,
- b) upozorňuje na konkrétne nedostatky, najmä na porušenie právnych predpisov, ktorých odstránenie si vyžaduje zásah orgánu verejnej správy.

§ 4

(1) Za sťažnosť podľa tohto zákona sa nepovažuje podanie

- a) fyzickej osoby alebo právnickej osoby poslané orgánu verejnej správy ako dopyt, ktorým sa nedomáha ochrany svojich práv,
- b) orgánu verejnej správy, v ktorom upozorňuje na nesprávnu činnosť iného orgánu verejnej správy,
- c) ktorého vybavovanie je upravené osobitným predpisom, 3)
- d) proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy vydanému v správnom konaní, ak je zrejmé, že podanie možno vybaviť v správnom konaní.

(2) Orgán verejnej správy, ktorému bolo doručené podanie označené ako sťažnosť, a toto podanie podľa odseku 1 písm. a) až c) nie je sťažnosťou, je povinný ho do piatich dní vrátiť s uvedením dôvodu tomu, kto ho podal. Podanie podľa odseku 1 písm. d) zašle orgán verejnej správy bezodkladne sťažovateľovi s poučením, a ak ide o neprávoplatné rozhodnutie, aj orgánu príslušnému na rozhodnutie o opravnom prostriedku; ak časť podania spĺňa náležitosti sťažnosti podľa tohto zákona, vybaví sa táto časť ako sťažnosť.

3) Napríklad zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, § 49 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/1996 Z.z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov.

Podávanie sťažností

§ 5

(1) Sťažnosť sa podáva spravidla písomne alebo ústne v záujme jej urýchleného a efektívneho vybavenia orgánu príslušnému na jej vybavenie.

(2) Sťažnosť adresovaná na meno vedúceho alebo zamestnanca orgánu verejnej správy sa považuje za sťažnosť podanú orgánu verejnej správy.

(3) O ústnej sťažnosti, ktorú nemožno vybaviť hneď pri jej podaní, orgán, ktorý sťažnosť prijíma, vyhotoví záznam, ktorý sťažovateľovi predloží na prečítanie a podpis. Na požiadanie sťažovateľa sa mu vydá rovnopis záznamu.

(4) Zo sťažnosti musí byť zrejmé, kto ju podáva. Musí obsahovať meno, priezvisko, adresu fyzickej osoby alebo názov a sídlo právnickej osoby, predmet sťažnosti a čoho sa sťažovateľ domáha.

(5) Ak sťažnosť nemá požadované náležitosti podľa odseku 4, nie je zrozumiteľná, alebo ak sú na jej náležité vybavenie potrebné údaje, ktoré sa v sťažnosti neuvádzajú, treba zabezpečiť ich doplnenie. Na dopĺňanie sťažnosti sa primerane vzťahuje § 15.

(6) Ak sťažnosť podáva viac sťažovateľov spoločne a neurčí sa v nej, komu z nich sa majú doručovať písomnosti vo vybavovanej veci, všetky odosielané písomnosti sa doručujú tomu sťažovateľovi, ktorý sa v sťažnosti uvádza na prvom mieste.

§ 6

Podanie sťažnosti sa nesmie stať podnetom ani dôvodom na vyvodzovanie dôsledkov, ktoré by sťažovateľovi spôsobili akúkoľvek ujmu.

§ 7

Utajenie totožnosti sťažovateľa

(1) Ak sťažovateľ požiadal, aby sa jeho totožnosť utajila alebo ak je jej utajenie v záujme náležitého vybavenia sťažnosti, pri prešetrovaní sťažnosti sa postupuje len na základe jej odpisu, v ktorom sa neuvádza nič z toho, čo by umožňovalo identifikáciu sťažovateľa. Každý zúčastnený na vybavovaní veci, komu je sťažovateľova totožnosť známa, je povinný o nej zachovať mlčanlivosť.

(2) Ak sťažovateľ požiadal o utajenie svojej totožnosti, ale charakter sťažnosti neumožňuje jej prešetrovanie bez uvedenia niektorého z údajov o jeho osobe, treba ho o tom bezodkladne upovedomiť. Zároveň ho treba upozorniť, že vo vybavovaní sťažnosti sa bude pokračovať len vtedy, ak v určenej lehote písomne udelí súhlas s uvedením určitého potrebného údajov o svojej osobe.

§ 8

Anonymná sťažnosť

Sťažnosť, v ktorej sťažovateľ neuvádza svoje meno, priezvisko a adresu (právnická osoba svoj názov a sídlo), je anonymná sťažnosť. Anonymná sťažnosť sa vybavuje, ak obsahuje konkrétne údaje, ktoré nasvedčujú, že bol porušený právny predpis.

§ 9

Prijímanie sťažností

Všetky orgány verejnej správy sú povinné prijímať sťažnosti. Prijaté sťažnosti, na ktorých vybavenie alebo prešetrovanie nie sú príslušné, sú povinné bezodkladne postúpiť orgánu príslušnému na ich vybavenie a zároveň o tom upovedomiť sťažovateľa.

§ 10

Evidencia sťažností

(1) Orgán verejnej správy je povinný zabezpečiť vedenie centrálnej evidencie podaných sťažností oddelene od evidencie ostatných písomností tak, aby poskytovala údaje potrebné na kontrolu vybavovania sťažností. Evidencia musí obsahovať najmä tieto údaje:

- a) dátum doručenia sťažnosti,
- b) meno, priezvisko, adresu (názov, sídlo) sťažovateľa,
- c) predmet sťažnosti,
- d) proti komu sťažnosť smeruje,
- e) kedy a komu sa sťažnosť pridělila alebo postúpila na prešetrenie,
- f) výsledok prešetrenia,
- g) prijaté opatrenia a termíny ich splnenia,
- h) dátum odoslania oznámenia sťažovateľovi o výsledku prešetrenia.

Údaj o postúpení sťažnosti na vybavenie sa vyznačuje namiesto údajov uvedeného pod písmenom e) a údaje pod písmenom f) až h) sa v takom prípade neuvádzajú.

(2) Evidencia anonymných sťažností sa vedie podľa odseku 1 v rozsahu, v akom to ich obsah umožňuje.

(3) Opakovaná sťažnosť sa eviduje v roku, v ktorom bola doručená, a predchádzajúca sťažnosť sa k nej pripojí.

(4) Vedúci orgánov verejnej správy sú povinní na požiadanie ústredného orgánu štátnej správy na kontrolu vybavovania sťažností 4) predkladať ročnú správu o vybavovaní sťažností. Správa má obsahovať najmä počet prijatých a vybavených sťažností, proti komu smerovali, ich predmet a opatrenia vykonané na nápravu zistených nedostatkov.

Príslušnosť na vybavenie sťažnosti

§ 11

(1) Na vybavenie sťažnosti je príslušný vedúci orgán verejnej správy. Ak sťažnosť smeruje proti vedúcemu tohto orgánu, vybavuje ju najbližší nadriadený orgán. Ak taký orgán nie je, na vybavenie sťažnosti v oblasti štátnej správy je príslušný ústredný orgán štátnej správy na kontrolu vybavovania sťažností. 4)

(2) Na prešetrenie sťažnosti proti činnosti poslanca obecného zastupiteľstva, starostu obce a hlavného kontrolóra obce je príslušná komisia zriadená obecným zastupiteľstvom. 5)

(3) Na prešetrenie sťažnosti proti činnosti prednostu obecného úradu, náčelníka obecnej polície, veliteľa požiarneho zboru obce alebo iného zamestnanca obce a štatutárneho orgánu právnickej osoby, ktorej je obec zriaďovateľom, 1) je príslušný starosta obce alebo hlavný kontrolór, ak mu jej prešetrenie zverilo obecné zastupiteľstvo.

(4) Na vybavenie opakovanej sťažnosti proti činnosti obce, ktorá je výkonom štátnej správy, je príslušný okresný úrad.

(5) Ak vznikne spor o tom, ktorý z orgánov verejnej správy je príslušný vybaviť sťažnosť, príslušnosť určí ich spoločný nadriadený orgán; ak taký orgán nie je, určí ju ústredný orgán štátnej správy na kontrolu vybavovania sťažností. 4) Vo veciach spornej príslušnosti konajú orgány verejnej správy najneskôr do desiatich dní od doručenia sťažnosti.

1) § 21 až 23 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 386/1996 Z.z. o štátnom rozpočte na rok 1997 a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

4) § 20a zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. (*Jedná sa o Úrad vlády SR*)

5) § 10 ods. 2 a § 15 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

§ 12

(1) Sťažnosť nesmie vybavovať ani prešetrovať osoba, proti ktorej sťažnosť smeruje, ani osoba, ktorá je podriadená tejto osobe.

(2) Z vybavovania sťažnosti i z prešetrovania sťažnosti je vylúčená osoba,

a) ktorá sa zúčastnila ako zamestnanec iného orgánu verejnej správy na činnosti, ktorá je predmetom sťažnosti,

b) o ktorej nezaujatosti možno mať pochybnosti vzhľadom na jej pomer k sťažovateľovi, jeho zástupcovi alebo k predmetu sťažnosti.

§ 13

Lehoty na vybavenie sťažnosti

(1) Príslušný orgán verejnej správy je povinný prešetriť a vybaviť sťažnosť do 30 dní odo dňa, keď mu bola sťažnosť doručená. V prípadoch spornej príslušnosti (§ 11 ods. 5) začína lehota na vybavenie sťažnosti plynúť odo dňa, keď bolo doručené oznámenie o určení príslušnosti.

(2) Ak si vybavenie sťažnosti vyžaduje súčinnosť iného orgánu verejnej správy, fyzickej osoby alebo právnickej osoby, príslušný orgán verejnej správy je povinný vybaviť sťažnosť najneskôr do 60 dní odo dňa, keď mu bola doručená. V prípadoch náročných na prešetrovanie sťažnosti môže vedúci orgánu verejnej správy predĺžiť lehotu na jej vybavenie o ďalších 30 dní. O každom predĺžení lehoty na vybavenie a o dôvodoch predĺženia je orgán verejnej správy povinný písomne upovedomiť sťažovateľa bez zbytočného odkladu.

§ 14

Oboznamovanie s obsahom sťažnosti

Orgán verejnej správy, ktorý sťažnosť vybavuje, je povinný oboznámiť toho, proti komu sťažnosť smeruje, s jej obsahom v takom rozsahu a čase, aby sa jej prešetrenie nemohlo zmariť. Zároveň mu umožní vyjadriť sa k sťažnosti, predkladať doklady, iné písomnosti, informácie a údaje potrebné na vybavenie sťažnosti.

Spolupráca pri vybavovaní sťažnosti

§ 15

(1) Sťažovateľ je povinný spolupracovať s orgánom, ktorý sťažnosť vybavuje, prípadne prešetruje, v rozsahu potrebnom na vybavenie sťažnosti. Ak sťažovateľ bez vážneho dôvodu do desiatich dní od doručenia požiadania o spoluprácu alebo v inom určenom termíne neposkytne požadovanú spoluprácu, orgán verejnej správy nie je povinný vybaviť sťažnosť, o čom sťažovateľa poučí v požiadaní o spoluprácu.

(2) Ak sťažovateľ oznámi vážne dôvody, ktoré mu bránia, aby spolupracoval podľa odseku 1, vo vybavovaní jeho sťažnosti sa pokračuje. V čase, keď sťažovateľ mešká s plnením tejto povinnosti, lehoty podľa § 13 neplynú.

(3) Ak je to na vybavenie sťažnosti nevyhnutné, sťažovateľ je povinný poskytnúť požadovanú spoluprácu osobne, a to aj v prípade, že má ustanoveného zástupcu.

§ 16

(1) Orgány verejnej správy sú povinné poskytnúť orgánu, ktorý sťažnosť vybavuje alebo prešetruje, doklady, iné písomnosti, vyjadrenia, informácie, údaje potrebné na vybavenie sťažnosti, ako aj ďalšiu súčinnosť nevyhnutnú na vybavenie, ak osobitný predpis 6) neustanovuje inak.

(2) Pri vybavovaní sťažnosti možno okrem sťažovateľa a orgánov verejnej správy požadovať spoluprácu aj od iných fyzických osôb alebo právnických osôb s ich súhlasom, ak osobitný predpis 6) neustanovuje inak.

6) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 100/1996 Z.z. o ochrane štátneho tajomstva, služobného tajomstva, o šifrovej ochrane informácií a o zmene a doplnení Trestného zákona v znení neskorších predpisov, zákon č. 52/1998 Z.z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch, § 23 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb., § 39 zákona č. 21/1992 Zb. o bankách v znení neskorších predpisov.

Prešetrovanie sťažnosti

§ 17

(1) Prešetrovanie sťažnosti je činnosť, pri ktorej orgán verejnej správy postupuje tak, aby zistil skutočný stav veci a jeho súlad alebo rozpor s právnymi predpismi, účelnosťou a hospodárnosťou plnenia úloh, osobu, ktorá zodpovedá za zistené nedostatky, ako aj príčiny ich vzniku a škodlivé následky.

(2) Pri prešetrovaní sťažnosti sa vychádza z jej obsahu bez zreteľa na to, kto ju podal a proti komu smeruje.

§ 18

(1) Orgán verejnej správy vyhotoví o prešetrení sťažnosti zápisnicu. Zápisnica obsahuje miesto a čas prešetrenia predmetu sťažnosti, preukázané zistenia, dátum vyhotovenia zápisnice, označenie orgánu verejnej správy, mená a vlastnoručné podpisy osôb, ktoré sťažnosť prešetrovali, ako aj mená a podpisy osôb, ktorých sa zistenia priamo týkajú a ktoré boli oboznámené s obsahom zápisnice. Ak sa zistili nedostatky, v zápisnici sa určí, kto, akým spôsobom a v akej lehote prijme opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku. Zároveň sa určí povinnosť predložiť správu o ich splnení.

(2) Ak sa niekto zo zúčastnených odmietne oboznámiť s obsahom zápisnice alebo ju po oboznámení sa s jej obsahom odmietne podpísať, uvedie sa to v zápisnici spolu s dôvodmi odmietnutia podpisu. Orgán verejnej správy prešetrojúci sťažnosť je povinný bez zbytočného odkladu vyhodnotiť opodstatnenosť dôvodov odmietnutia podpísať zápisnicu a výsledok vyhodnotenia uviesť v zápisnici.

(3) Jedno vyhotovenie zápisnice z prešetrenia sťažnosti sa musí odovzdať orgánu, v ktorom sa pri prešetrovaní sťažnosti zistili nedostatky.

§ 19

Oznámenie o vybavení sťažnosti

(1) Výsledok prešetrenia sťažnosti sa oznamuje sťažovateľovi písomne s odôvodnením, či je sťažnosť opodstatnená alebo neopodstatnená. V prípade, že sa zistila opodstatnenosť sťažnosti, uvedú sa v oznámení aj opatrenia prijaté alebo vykonané na odstránenie zistených nedostatkov. Ak nemožno prešetriť predmet sťažnosti, orgán verejnej správy to bez zbytočného odkladu oznámi sťažovateľovi.

(2) Ak sa sťažnosť skladá z viacerých samostatných bodov, v oznámení o výsledku prešetrenia sa údaje podľa odseku 1 uvedú ku každému bodu osobitne.

(3) Sťažnosť sa považuje za vybavenú, ak bol sťažovateľ písomne informovaný o výsledku prešetrenia sťažnosti a ak sa prijali opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku. O ústnej sťažnosti, ktorá bola vybavená hneď pri jej podaní, sa písomné oznámenie nerobí.

§ 20

Opakovaná sťažnosť

(1) Ak sťažovateľ opakuje sťažnosť v tej istej veci, orgán verejnej správy prekontroluje, či pôvodná sťažnosť bola správne vybavená. Výsledok kontroly oznámi sťažovateľovi písomne, pričom postupuje obdobne podľa § 19.

(2) Ak ďalšia opakovaná sťažnosť podaná tým istým sťažovateľom v rovnakej veci neobsahuje nové skutočnosti, správnosť jej vybavenia sa opätovne nekontroluje, ani sa o tom sťažovateľ neupovedomí. Urobí sa o tom úradný záznam do spisového materiálu.

(3) V prípade, že v rovnakej veci, v akej už bola vybavená sťažnosť iného sťažovateľa, podá sťažnosť ďalší sťažovateľ bez uvedenia nových skutočností, jeho sťažnosť netreba znovu prešetrovať, ale treba ho upovedomiť o výsledku vybavenia pôvodnej sťažnosti v lehotách podľa § 13.

§ 21

Kontrola vybavovania sťažností

(1) Kontrolu prijímania, evidencie, prešetrovania, vybavovania sťažností a plnenia opatrení prijatých na nápravu podľa tohto zákona vykonáva v orgánoch verejnej správy ich vedúci alebo ním poverená osoba.

(2) Orgán verejnej správy, ktorý sťažnosť vybavoval, je povinný kontrolovať, či sa opatrenia prijaté na odstránenie nedostatkov a príčin ich vzniku riadne plnia; vyvodenie dôsledkov voči osobám, ktoré sú zodpovedné za ich nesplnenie, uplatní v príslušných orgánoch verejnej správy.

(3) Za nesprávne prešetrenie sťažnosti alebo jej nesprávne vybavenie je vedúci orgánu verejnej správy, ktorý vybavoval sťažnosť, povinný vyvodiť dôsledky voči zodpovedným zamestnancom alebo uplatniť právnu zodpovednosť 7) za porušenie povinnosti podľa tohto zákona.

7) Napríklad zákon č. 65/1965 Zb. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

§ 22

Poriadková pokuta

(1) Orgán verejnej správy je oprávnený pri prešetrovaní sťažnosti ukladať zamestnancom subjektu, v ktorom sa prešetruje sťažnosť, poriadkovú pokutu od 500 Sk do 5 000 Sk za marenie prešetrovania sťažnosti alebo za nesplnenie povinností uvedených v tomto zákone, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Poriadkovú pokutu možno uložiť aj opakovane, ak povinnosť nebola splnená v určenom termíne, najviac však do 10 000 Sk.

(2) Pri určení výšky poriadkovej pokuty podľa odseku 1 sa prihliada najmä na závažnosť protiprávneho konania, na rozsah jeho následkov, na prípadné opakované porušenie povinností alebo na porušenie viacerých povinností a na mieru zavinenia.

(3) Za porušenie právnej povinnosti možno začať konanie o uložení poriadkovej pokuty v správnom konaní najneskôr do troch mesiacov odo dňa, keď bola zápisnica z prešetrenia sťažnosti odovzdaná orgánu, v ktorom sa zistili nedostatky (§ 18).

Poriadkovú pokutu nemožno uložiť po uplynutí jedného roku po oznámení o vybavení sťažnosti (§ 19).

(4) Výnosy z poriadkových pokút sú príjmom štátneho rozpočtu.

§ 23

Spoločné ustanovenia

(1) Vedúci orgánu verejnej správy, v ktorom sa prešetruje sťažnosť, je povinný vytvárať vhodné materiálne, technické a personálne podmienky na správne a včasné prešetrenie a vybavenie sťažnosti.

(2) Trovy, ktoré vznikli sťažovateľovi v súvislosti s podaním, prešetrením a vybavením sťažnosti, znáša sťažovateľ.

(3) Trovy, ktoré vznikli orgánu verejnej správy pri podaní, prešetrení a vybavení sťažnosti, znáša tento orgán.

(4) Zamestnanci orgánu verejnej správy sú povinní o skutočnostiach, ktoré sa dozvedeli pri vybavovaní sťažnosti, zachovávať mlčanlivosť. Od tejto povinnosti ich môže písomne oslobodiť ten, v koho záujme túto povinnosť majú, alebo vo verejnom záujme s výnimkou ustanovenia § 7 ods. 1 vedúci orgánu verejnej správy. Tým nie je dotknutá povinnosť zachovávať mlčanlivosť o štátnom tajomstve a služobnom tajomstve.

§ 24

Prechodné ustanovenie

Sťažnosti, oznámenia a podnety doručené do nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa vybavujú podľa právnych predpisov platných v čase ich doručenia.

§ 25

Zrušovacie ustanovenie

Zrušuje sa vládna vyhláška č. 150/1958 Ú.v. o vybavovaní sťažností, oznámení a podnetov pracujúcich.

§ 26

Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. júna 1998.